Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 55. De suspectis de haeresi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Visual Library

uendo, aut etiam nulli fauendo, officium inquiſitionis impedit, in nullam ſpecificam & particularem hæreſim videtur conſentire, & propterea nullã in ſpecie poterit abiurare, ſed in genere dicet, ſe deteſtari omnem hereſim, cuius ſuſpicionem impediendo inquiſitionis officium contraxit. Atque hęc eſt expreſſa Eymerici ſententia hoc loco, & Repertorij Inquiſitorum verbo, fautores. §. an impediẽtes.

In hac tamen difficultate, quæ contemnenda nõ eſt, cum frequenter accidere poſſit, hoc amplius cenſeo obſeruandum, vt inquiratur a reo qui impediuit officiũ Inquiſitionis, vel alicui fauit adhibitis etiã tormentis, ſi ita cauſa eius & conditio poſtulauerit: An cum eo habeat familiaritatem, & cur ei faueat: nam ſi auxilium exhibitum in fauorem perſonæ potius quam erroris tendere videatur, ſufficiet generalis abiuratio fautoriæ vel impedimenti, eo modo quo dictum eſt: quod ſi ſecus res habuerit; & aliqua alia concurrant, ex quibus oriatur ſuſpicio, eum qui exhibet fauorem, eoſdem illos errores habere, quos profitetur ille, cui fauet; tunc præter generalem impedimenti & fautoriæ abiurationem cogendus videtur ad particulares errores abiurandos. Quem autem effectum operetur generalis hęc abiuratio fautoriæ vel impedimenti, dicam cũ Eymerico infra hac parte 2. q. vlt. nu. 7.

Ob quas rationes inquiſitores poſſunt in impeditores animaduertere.

d Et vbi non ſtent per annum, nihilominus contra omnes impeditores huiuſmodi põt procedi, &c.] *Nec deſunt rationes, quibus hæc doctrina, quę vera eſt & cõmunis, probari poſſit. Primũ, quia impediẽtes officium ſuſpicionẽ hereſis & fautoriæ contrahunt. Rurſus, quoniam ſi non poſſent Inquiſitores punire impeditores sãcti officij, nõ poſſent commode ſuum officiũ exercere. Ad hęc, quia ex quo mandata eſt Inquiſitoribus iuriſdictio, videtur quoq; demandata coerctio. Preterea quia iudex omnia poteſt, quę ad ſuam iuriſdictionem exercendam pertinent, & ſine quibus cauſa expediri nõ poteſt, c. preterea, c. ſignificaſti, & c. prudentiam. §. vlt, de offic. deleg. & gl. in c. 1. verbo, impedire, de offic. deleg. Poſtremo, quoniam iudex poteſt punire exceſſus commiſſos contra ſuum officium. Zanchinus tract. de heret. c. 31. Repertorium Inquiſitorum verbo, impediens. §. ſed nunc queritur.*

c Contra eos tanquam contra hæreticorum fautores, & defenſores, &c.] *Inquiſitores ergo punire poſſint impedientes ſuũ officiũ, poſtquã in eos procedere poſſunt, vt fuſius docuit idem Eymericus 3. par. q. 36. vbi addidi nonnulla in hanc ſententiã.*

De pœna impedientium Inquiſitoris officium.

At dubium eſt, quibus pœnis poſſint eos coercere; & Zanchinus tract. de hæret. c. 31. nu. 7. & Repertorium Inquiſit. verbo, impediens. §. nota quod iſta pœna. pœnam hanc arbitrio Inquiſitorum imponendam eſſe voluerunt penſatis delicti & perſonarum qualitatibus, cum iure nihil cautum inueniatur, argumento l. 1. §. expilatores, ff. de effracto. cũ notatis in c. de cauſis, extra de officio delegati, in quam etiam ſententiam conſentit Simancas de catho. inſtit. tit. 15. nu. 10.

Ceterum hodie per Pium V, reſcripto incipiente: Si de protegendis, *impreſſo in Bullario litterarũ Apoſtol. in fine huius operis, grauiſſimæ pœnæ decernuntur contra id genus impeditorũ, qui fecerint*

A *aliqua ex ijs, quę illic exprimũtur. Iulij quoq; III. extat reſcriptum incipiens:* Licet a diuerſis. *cõtra indices ſeculares in cognoſcendo de crimine hereſis ſe ingerentes, quod eſt impreſſum in eodem Bullario.*

QVÆSTIO XLVI.

De ſuſpectis de hæreſi.

B *SVMMARIVM*

1 *Suſpicio de hæreſi triplex, leuis, vehemens, maxima.*
2 *Leuis ſuſpicio cur ſic appellata.*
3 *Leuis ſuſpicionis exempla.*
4 *Magna & vehemens ſuſpicio quæ dicatur, & quare.*
5 *Suſpicionis vehementis exempla.*
6 *Maxima & violenta ſuſpicio, quę ſit.*
7 *Violentę ſuſpicionis exemplum.*
8 *Suſpectorum de hæreſi triplex genus, & qui dicantur leuiter ſuſpecti.*
C 9 *Leuiter ſuſpecto iniungi poteſt purgatio canonica.*
10 *Vel iniungi abiuratio de leui.*
11 *Suſpecti vehementer qui dicantur.*
12 *Vehementer ſuſpecto iniungenda eſt abiuratio de vehementi, & ut hæreſim omnem generatim abiuret.*
13 *Quid faciẽdum ſi poſt abiurationẽ relabatur.*
14 *Caſus in quibus iudicatur relapſus quiſpiã poſt abiurationem de vehementi.*
15 *Quid agendum ſi vehementer ſuſpectus de hæreſi recuſet abiurare.*
16 *Violenter ſuſpecti habentur ut heretici, & quinam tales reputentur.*

D QVinquageſimaquinta quæſtio eſt: Suſpecti de hæreſi quot modis, & quibus dicendi ſunt; & ſi in caſu heretici habendi ſunt?

1 Ad hanc [a] reſpondemus, quod in iure triplex ſuſpicio de hæreſi reperitur, prima eſt modica, ſecunda magna, tertia maxima.

2 Prima eſt [b] modica, quæ in iure vocatur ſuſpicio leuis, iſta habetur extra de heret. lib. 6. ca. Accuſatus, in prin. vbi dicitur ſic; *Si* autem leuis & modica ſuſpicio illa fuerit, quamquam ex hoc E ſit grauius puniendus, non tamen debet in hereſim relapſorum pœna puniri.

Et hæc ſuſpicio dicitur modica ſiue leuis, tum quia modica & leui defenſione tollitur, tũ quia ex modicis & leuibus oritur coniecturis, vnde dicitur modica a modicis indicijs, & dicitur leuis a leuibus coniecturis.

3 Vtpote, ſi aliqui reperiantur occulta conuẽticula celebrãtes, vel vita ac moribus a cõi cõuerſatione fidelium deuiãtes, vt patet extra de hereticis, li. 5. c. Excõicamus 1. in fine, & ſimilia exercentes, tales namq; leuiter de hereſi habẽtur ſuſpecti, talia enim heretici frequenter facere cõprobantur. De huiuſmodi leui ſuſpicione de hæ

reſi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reſi habetur C.de hæret.l.2. in fine. vbi dicitur ſic: Hęreticorũ vocabulo continẽtur, & latis aduerſus eos ſanctionibus debent ſuccumbere, qui vel leui argumento a iudicio catholicæ religionis, & tramite detecti fuerint deuiare. Et huic ſẽtentiæ concordat Hoſtien. in ſumma. tit. de præſumptionibus. §. finali. vbi dicit ſic: Et notandũ, quod quamuis hæretici leui argumento detegãtur: ſcilicet, ad hoc quod ſuſpecti habeantur, vt patet C. de hæret. l. 2. non tamen debent, &c.

4 Secunda [c] ſuſpicio eſt magna, quæ in iure vocatur vehemens ſiue fortis; ita habetur extra de hæret. lib. 6. in princ. Accuſatus. vbi ſic habetur; Accuſatus de hæreſi vel ſuſpectus, cõtra quẽ de hoc crimine magna, & vehemẽs ſuſpicio orta erat, &c. Ibi enim hæc coniunctio, &, non tenetur copulatiue, ſed expoſitiue: Vt notat Io. And. ibidem. Vehemens autem idem eſt quod fortis, vt dicit Archidiaconus ſuper alleg. cap. Accuſatus, in verbo, vehemens. dicit enim ita, Dicunt Papias, & Huguttio quod vehemens idem eſt ꝙ fortis, ſiue grandis. Idem Greg. 1. moralium ſuper illo verbo Iob. 1. cap. Ventus vehemens irruit a regione deſerti. Et glo. ſuper illo verbo Actuum 2. Factus eſt repente de cælo ſonus tanquam aduenientis ſpiritus vehemẽtis, dicit, Hoc eſt ventus fortis. Et in libro Catholicon appellato, qui eſt de dictionibus, & earum ſignificationibus, dicitur ita, Vehemens dicitur fortis; vnde dicimus aliquem vehementem habere cauſam, cũ habet fortem. hæc ibi. Ergo ſuſpicio magna, dicitur vehemens ſiue fortis. Et hæc ſuſpicio dicitur magna, vehemens, ſiue fortis, tum quia nõ niſi magnis, vehementibus & fortibus defenſationibus repellitur: tum quia ex magnis, vehemẽtibus ac fortibus oritur coniecturis, argumentis, & indicijs:

5 Vtpote, ſi aliqui comperiantur, qui eos, quos ſciunt hęreticos fore, occultent: fauorẽ impẽdãt, aſſocient: viſitent: munera offerant: recipiant: defenſent, & ſimilia exercentes; tales namq; vehemẽter de hæreſi ſunt ſuſpecti, vt patet per alleg. c. Accuſatus. §. illę vero. & per notata ibidem ꝑ Archidiaconum, cum non ſit dubium eos facere talia in fauorem hæreticæ prauitatis.

6 Tertia [d] ſuſpicio, hoc eſt maxima, in iure vocatur violenta, vt patet extra de hæret. lib. 6. cap. Cum contumacia. & ca. Accuſatus. & per notata per Archidiac. & Ioan. And. ſuper cap. Accuſatus. ſuper verbo, vehemens. vbi ſic dicunt: dicit vehemens, non tamen violenta. ſupra de præſũptionibus. cap. Litteras. De hac ſuſpicione loquitur canon diſtin. 34. Quorundam. Et hæc præſũptio, ſeu ſuſpicio dicitur violenta; tum quia violẽtat, cogit, & arctat iudicem ad credẽdum, nec [e] tergiuerſatione † refellitur qualicunque; tum quia ex violentis conuincentibus, atque coercentibus oritur coniecturis.

7 Vtpote, ſi aliqui reperiantur, qui hæreticos adorauerint: ſeu eis reuerentiam ſuo more exhibuerint; conſolationem vel communionem ab eis receperint: vel ſimilia, quæ ad ritum eorum pertinẽt, perpetrauerint: tales namque violenta ſuſpicione de hæreſi & hæreticorum credentia ſunt conuicti, per c. Filij. & per c. Accuſatus, extra de hære. li. 6. & per notata per Archidiaconũ ſuper c. Quicunque hæreticos. in verbo, credentes. extra de hæret. li. 6. cum non ſit dubium eos talia facere in credentiam hæreticæ prauitatis.

8 Secundum hanc diſtinctionẽ dicendũ, quod ſuſpecti de hæreſi ſunt in triplici genere: nã quidam de hæreſi ſunt ſuſpecti leuiter: quidam vehementer: quidam violenter. Leuiter ſunt ſuſpecti, qui talia leuia & modica peragunt, quod ex eis oritur leuis & modica ſuſpicio contra eos de aliqua hæreſi vel errore.

9 Et vbi [f] quis ſic inuenitur de hæreſi leuiter ſuſpectus, nullatenus eſt hæreticus, nec habendus: ſed debet ſibi indici canonica purgatio, vel iniungi aliquam pro leui abiuratio: Quod purgatio poſſit ſibi indici, habetur extra de hære. lib. 5. Excommunicamus 1. in principio, vbi dicitur ſic: Qui autẽ inuenti fuerint ſola ſuſpicione notabiles (ſuſpicione probabili, hoc eſt leui, & quæ leuiter apparet, dicit Hoſtien.) niſi iuxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriã innocentiam congrua purgatione monſtrauerint, anathematis gladio feriantur: & vſque ad ſatisfactionem congruam ab omnibus euitentur: ita quod ſi per annum in excõmunicatione perſtiterint, ex tũc velut hæretici condẽnentur. hæc ibi. Et indicta ſibi purgatione canonica, ſiue conſentiat, ſiue non: ſiue deficiat, ſiue non: eſt per omnia iudicandum ſicut de diffamato de hæreſi, cui eſt purgatio canonica indicẽda.

Pro leui ſuſpicione indicitur purgatio.

10 Quod autem abiuratio poſſit tali indici tanquam leuiter ſuſpecto de hæreſi. patet per c. Accuſatus. in prin. vbi dicitur ſic: Accuſatus de hæreſi vel ſuſpectus, contra quem de hoc crimine magna & vehemens ſuſpicio orta erat, ſi hæreſim in iudicio abiurauit, & poſtea committit in ipſa, cenſeri debet quadam iuris fictione relapſus, licet ante abiurationem ſuam hæreſis crimen probatũ non fuerit cõtra ipſum. Si autem leuis & modica ſuſpicio illa fuerit, quamquam ex hoc ſit grauius puniendus, non tamen debet in hæreſim relapſorum pœna puniri. hæc ibi.

11 Quidam autem ſunt ſuſpecti vehemẽter: & ſunt illi, qui talia vehementia & fortia peragũt, quod ex eis oritur vehemens & magna ſuſpicio cõtra eos de aliqua hęreſi vel errore. Et ubi quis ſic inuenitur de hæreſi vehemẽter ſuſpectus, nullatenus eſt hæreticus, nec poteſt vt hæreticus cõdemnari. Nullus [g] enim pro ſuſpicione etiam vehementi eſt de tanto crimine cõdemnandus; vt expreſſe habetur extra de præſumpt. cap Litteras, §. quo circa. vbi dicitur ſic; Mandamus quatenus, cum propter ſolam ſuſpicionem, quamuis vehementẽ, nolumus illum de tam graui crimine condemnari, &c.

12 Quid ergo fiet ſuſpecto de hæreſi vehementer? debet ſibi mandari, quod abiuret generaliter omnem hęreſim, & ſpecialiter eam, in quam commiſit, tanquam vehementer ſuſpectus, per cap. alleg. accuſatus. in principio, vt eſt dictũ, & per cap. Inter ſollicitudines. extra de purg. cano.

Vehementer de hæreſi ſuſpecto iniungitur ut omnem hæreſim generaliter abiuret.

& per

& per cap. Litteras, extra de præſumpt.
13 Quod ſi poſtmodum relabatur, vel in priſti
ná, vel in aliam: vel eos, quos ſcit hæreticos aſſo-
ciet: viſitet; vel deducat, ac dona vel munera eis
donet; vel mittat: ſeu fauorem eis impendat, qui
excuſari non poſſit, etiá ſine adoratione, ad mo-
dum, ſcilicet, quo ſancti viri ab omnibus reuerẽ-
tur & honorantur; relapſorum pœnam non eua
dat per alleg. cap. Accuſatus, vbi dicitur ſic: Eũ
vero qui in vna hęreſis ſpecie vel ſecta commiſit
aut in vno fidei articulo, ſeu Eccleſiæ ſacramẽto
errauit, & poſtmodum hæreſim ſimpliciter, vel
generaliter abiurauit: ſi extunc in aliam etiá hæ
reſis ſpeciem, ſiue ſectam, aut alio articulo ſeu
ſacramento committat: volumus vt relapſum in
hæreſim, iudicari. Ille quoque, de cuius lapſu in
hæreſim ante abiurationem conſtiterat, vel nũc
cõſtat: ſi poſt illam hæreticos receptet: deducat,
viſitet: ſiue aſſociet: aut dona vel munera eis do-
net: vel mittat; ſeu fauorem eis impendat, qui ex
cuſari nõ poſſit, etiam ſine adoratione (vt verbis
veſtris vtamur) merito dẽt iudicari relapſus: cũ
illum ex approbati a ſe prius erroris cõſequen-
tia non ſit dubium id feciſſe. hæc ibi.

Relat. ſupra fol. 103.

+ ſic Penardus in Bullam: lib. 2. c. 9. q. 18. n°. 1. et seqq.

14 Ex quibus verbis apparet, quod in tribus ca
ſibus in genere ſuſpectus vehementer de hære-
ſi, poſtquá abiurauerit, pœna plectitur relapſo-
rum. Primus quando relabitur in eandem & pri
ſtinam hæreſim, de qua ſuſpectus habitus fuerat
vehementer. Secundus quando hæreſim genera
liter vel ſimpliciter abiurauit, & relabitur in a-
liá hæreſim; eſto quod de ea antea nũquá ſuſpe
ctus habitus fuerit, nec delatus. Tertius quando
hæreticos receptat, & eos deducit; & fauorẽ im-
pendit; Et hic caſus complectitur multos caſus,
& habet multos ſimiles †, vt patet in alleg. §. cũ
vero. in c. Accuſatus, frequentius repetito.

† al. ſinus

15 Sed quid [h] agetur, ſi aliquis ſuſpectus de hæ-
reſi vehementer ad mandatum ſui iudicis nó cõ
ſenſerit continuo abiurare? nunquid tradetur ſę
cularis arbitrio Poteſtatis animaduerſione debi
ta puniendus, per c. Ad abolendam. §. præſenti
vero? Reſpondetur quod nequaquam, quia illud
c. & §. eius, expreſſe loquuntur non in ſuſpectis,
ſed in deprehenſis manifeſte in hæreſi, & conui
ctis, nam dicit ſic; Præſenti nihilominus ordina-
tione ſancimus, vt quicunque manifeſte fuerit
in hæreſi deprehenſus, & c. Et rigoroſius contra
deprehenſos manifeſte, quam contra ſuſpectos
tantummodo eſt agendum. Procedetur ergo
contra talem præfatum per ca. Excommunica-
mus. & per §. qui vero ſola ſuſpicione, &c. ſupe-
rius inſertum, & excommunicabitur: in qua ex-
communicatione ſi per annum ſteterit, eſt vt hę
reticus condemnandus, per c. alleg.
16 Quidam autẽ ſunt ſuſpecti violẽter, & ſunt
illi, qui talia violenta peragunt, quod ex illis ori-
tur violenta ſuſpicio contra eos de aliqua hæreſi
vel errore; & vbi ſic quis inuenitur de hæreſi vio
lenter ſuſpectus, pro conuicto de hæreſi, ac ut
hæreticus eſt habendus; & ſicut de deprehenſo
in hæreſi eſt de eo per omnia iudicandum per c.
Excommunicamus, 1. §. qui vero. extra de hæret.

A li. 6. & per c. Cum contumacia, & per c. Vt offi-
cium. Nam aut fatetur crimen, vel non; ſi ſic, &
voluerit redire, & hæreſim abiurare, ad pœniten
tiam eſt recipiendus, per c. Ad abolendam. & p
c. Excommunicamus, 2. §. fi. Quod ſi non cõſen
ſerit abiurare, tradendus eſt curiæ ſæculari ani-
maduerſione debita puniendus per ca. Ad abolẽ
dam. §. 1. allegatum. Si autem non fatetur crimẽ
poſtquam eſt conuictus, nec conſentit abiurare,
eſt, vt hæreticus impœnitens condemnandus per
c. alleg. Ad abolendam. violenta enim ſuſpicio
ad condemnandum ſufficit, & probationem in
contrariũ non admittit, vt habetur extra de præ
B ſumpt. c. Litteras. & cap. Afferte. +

COMMENT. LXXX.

*HAec quæſtio cũ ſequenti, in quibus de ſuſpe-
ctis & ſuſpicionibus in cauſa hæreſis diſſe-
ritur, tantam habet vtilitatem, vt ſine earũ cogni-
tione nullus ſit qui in ſacro inquiſitionis officio re-
cte munus ſuum ſiue iudicando ſiue conſulendo poſ
ſit exercere: tametſi vero Eymericus more ſuo &
copioſe & dilucide loquatur, multa tamen a nobis
cognitu valde neceſſaria addentur, & obſcuriora
C quædam explicabuntur: ſed prius fontes vnde hæc
cognitio petatur, vt ſolitum eſt fieri, iudicemus.*

*Suſpicionũ meminit in hac cauſa textus in c. ac-
cuſatus. §. 1. & in c. cum contumacia. vbi gloſſa &
Doctores de hæret. lib. 6. & textus in cap. Ad abo
lendã. §. qui vero. & in c. excõmunicamus. 1. §. qui
autem. vbi optima gloſſa in verbo, condemnentur.
& his locis pleniſſime Doctores, extra de hæret. et
in c. litteras. vbi Panormitanus & alij communiter
de præſumptio. copioſe Alciatus tract. de præſum-
ptio. Ioannes Milleus in fine practicæ criminalis,
tract. de pręſumptio. Auctor Repertorij verbo, prę
ſumptio. & verbo, ſuſpectus. Albertinus tract. de
D agnoſ. aſſertio. q. 23. nu. 61. & q. 34. nu. 46. & 57.
Auctor innominatus tracta. de forma procedendi
contra inquiſitos de hæreſi in rubrica, De hęreticis
credentibus, & c. nu. 12. Simancas de cath. inſtit. ti
tu. 50. idem in Enchyridio tit. 40. & 41. Locatus
in opere iudiciali. & Bernardus Comenſis in Lucer
na verbo, pręſumpt. & verbo, ſuſpicio. & alij alijs
locis. ſed hi rem tractant diligentius & fuſius.*

*Tametſi vero ſuſpicio & pręſumptio nonnunquã
differant, tunc autem pro eodem vſurpantur.*

*Suſpicio autem opinio eſt mali alicuius ex ſignis
ex qua ad præſumptionem venitur, vt ſcripſit opti
me Bal. in auth. ſi quis. C. de adulte. non tamẽ vna
E ſola ſuſpicio inducit pręſumptionem, ſed plures ſu-
ſpiciones requiruntur, vt vere notauit Franciſcus
Brunus tract. de iudicijs & tortura. q. 8. par. 2. nu.
4. & facit quod notat gloſſa in lib. 2. §. ætas. ff. de
excuſatio. tuto.*

a Ad hanc reſpondemus, quod in iure tri-
plex ſuſpicio de hæreſi reperitur, &c.] *Atque
hęc ſententia vera eſt, & communis: quoniam te-
merariæ pręſumptiones, quibus temere et ſine iu-
dicio aliquid ſuſpicamur, ab arte reijciuntur: pro-
babiles vero pręſumptiones, aut ſuſpiciones in hac*

causa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

catſa ab alijs non omnino diſtinguuntur.

Eſt autem prę ſumptio (quantum ad hunc locum ſpectat) rei dubię coniectura veriſimilis, quę ex natura rei, vel circunſtantijs negotiorum, aut perſonarũ proficiſcitur; hanc (cęteris diuiſionibus omiſſis) Iuriſconſulti bifariam diuidunt: nam vnam faciunt pręſumptionem iuris, quam vehemẽtem vocare poſſumus; alteram vero iuris & de iure, quæ violenta appellatur, de quibus mox dicemus: nam ſine harũ cognitione, hęc quęſtio percipi nõ poteſt.

b Prima eſt modica, quæ in iure vocatur ſuſpicio leuis.] *De hac ſcribunt pręcitati, & eleganter Petrus Godofredus in lib. 2. C. de hęret. §. hęreticorum autem. & Gerſon in tracta. de proteſtatione, conſideratione 12. optime de leui ſuſpicione diſſerens, dicebat, eam prouenire ex ſignis exteriorib. operum aut verborum, ex quibus capitur coniectura, qua concludi poteſt, non quidem frequenter, ſed raro, ſeu caſu, quod talia dicens vel faciens hęreticus ſit: quod deducitur leui conſequentia, vt ſi quis ita argumentetur: Petrus deierat frequenter, ergo non bene credit in Deũ, & ex hac ſuſpicione non facile moueri debẽt Inquiſitores ad aliquid, quod pręſertim grauis ſit momenti in hac cauſa, vt dixi ſupra in hac 2. par. ſuper c. excõmunicamus. §. qui autem. nam vt optime ſcripſit Simancas de catho. inſtit. tit. 50. nu. 28. leuia ſigna mouere non debent animum cõſtãtis viri ad ſuſpicãdũ tã graue crimẽ, ſed potius interpretãda ſunt in partẽ benigniorem.*

c Secunda ſuſpicio eſt magna, quæ in iure vocatur vehemens, &c.] *Hęc eſt præſumptio iuris tantum, quam Alciatus tract. de præſump. in principio, parte 3. ita deſiniebat.* Præſumptio iuris eſt probabilis coniectura ex certo ſigno proueniẽs, quæ alio non adducto, pro veritate habetur. *Dixit,* alio non adducto: *quia contra hanc præſumptionẽ probatio in contrarium admittitur: at ſi nihil in contrarium probetur pro plena probatione haberi ſolet. Hęc omnia docet ſubtiliter hoc loco Eymericus num. 4. & exempla huius præſumptionis commemorat nu. 5. de hac præſumptione eſt ſermo in c. litteras. de præſumptio. relato ab Eymerico ſupra in hac 2. parte.*

Et ob hanc præſumptionem nemo debet velut cõuictus de hæreſi condemnari: quamuis vehementer ſuſpectus de ea habeatur, & propterea ſit acriter puniendus, vt paulo poſt dicemus. dixit itẽ Alciatus: ex certo ſigno proueniens: *quoniam hæc vehemens ſuſpicio ſeu præſumptio ſumitur ex ſignis exterioribus operum aut verborum, ex quibus capitur argumentum concludens frequenter, & vt in pluribus, quod qui talia dicit vel facit, eſt hæreticus; vt ſi quis diebus prohibitis abſque neceſſitate, & ſuperioris facultate, carnibus veſceretur; aut diceret propoſitiones fidei contrarias his quæ explicite ſcire debet: quamuis hæc interdum ab ingluuie & voracitate, & ab ignorantia abſque vllo mentis errore prodire poſſint.*

Quare Ioannes Gerſon tract. de proteſtatione, cõſideratione 12. hanc præſumptionem ita deſcribit: Vehemens ſuſpicio prouenit ex ſignis exterioribus operum vel verborum; ex quibus cognitis accipitur argumentum concludens frequenter &

A vt in pluribus, quod talia agens, vel dicens, eſt hæreticus: vt ſi quis neget explicite, palam, & publice ea quæ debet ex officio ſcire plus quã alij. Quamuis poſſit in rei veritate negatio talis ex ignorantia prouenire, vel animi leuitate, non ex hæretica prauitate. *Hęc Gerſon.*

d Tertia ſuſpicio, hoc eſt maxima in iure vocatur violenta, &c.] *Hęc violẽta pręſumptio dicitur iuris, & de iure, quã ita poſſumus deſinire.* Præſumptio iuris & de iure eſt quædam legis diſpoſitio aliquid præſumentis, & ſuper præſumpto, tanquam ſibi comperto & noto ſtatuentis. Violenta ſuſpicio.

Nec cõtra hanc pręſumptionem regulariter &
B *directe admittitur probatio in cõtrariũ, quia cum ab apertis & violentis indicijs proficiſcatur, pro manifeſta veritate habetur. c. is qui. de ſponſa. c. quanto, de præſumptio. l. 1. §. 1. C. de rei vxo. actione.*

Hęc pręſumptio ſeu ſuſpicio violẽta, vt optime ſcribit Gerſon tract. de proteſtatione, conſideratione vltima, naſcitur ex ſignis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus concludi ſolet efficaciter & fere ſemper, quod talia dicens vel faciens eſt hęreticus, vt ſi quis tranſit, vel redit ad ritus Iudęorum. c. contra Chriſtianos, de hęret. li. 6. itẽ ſi quis in cauſa fidei excommunicatus per annum in excõmunicatione animo pertinaci durauit; quia anno
C *elapſo vt hæreticus condemnatur. c. cum contumatia. de hęret. lib. 6. In his enim caſibus a iure expreſſis violenta oritur ſuſpicio contra ita delinquentes. Caſus vero in iure nominatim præſcripti, ex quibus oritur violenta pręſumptio, refert Albertinus tracta. de agno. aſſertio. q. 3. nu. 7. & q. 30. nu. 2. quos dilucidius enumerauimus infra parte 3. tit. de ſignis quibus diuerſi hęretici cognoſci poſſint.* Vnde oriatur ſuſpicio violenta.

Et huius quoq; pręſumptionis appoſitiſſima sũt exempla, quæ Eymericus hic commemorat, nu. 7. et omnia fere illa, quæ retulimus ex concilio Narbonenſi c. 29. relato ſupra in hac 2. part. ſuper q. 50.
D *§. factis autem; nam illa facta, indicia indubitata ſunt, quæ ad aliud trahi nequeunt, quam ad id quod indicant, quare vera ſunt hæreticalia; ideoque pro veris probationib. ſunt habẽda. Iura vero, quæ hoc citat Eymericus, optime probant ſuum inſtitutum, vt dixi infr. 3. pa. ſuper q. 121.*

e Nec tergiuerſatione refellitur qualicũque.] *In Sabellano ita:* Nec defenſatione repellitur qualicunq; *eadem eſt ſententia.*

Obſeruãdum eſt autẽ nõ dici hic, nullo modo poſ-
E *ſe hanc præſumptionẽ violentã refelli aut purgari, ſed non facile refelli; quia cũ oriatur ex ſignis apertis operum aut verborũ, difficilime poteſt cõtrariũ probari, quamuis aliquando contrarium probetur. vt dixi p. 3. ſuper quæſt. 121. quod eſt uidẽdũ. adde Gerſonem tract. de proteſtatione, cõſideratione 12.*

f Et vbi quis ſic inuenitur de hæreſi leuiter ſuſpectus &c. ſed debet ſibi indici canonica purgatio, vel iniungi tanquam pro leui abiuratio.] *Quantum ad hunc locum atinet de iniungenda purgatione vel abiuratione pro ſuſpicione leui, illud omnino putarem obſeruandũ, quod optime admonet Iacobus Simancas de catho. inſtit. tit. 50. num. 28. et ſeq. ſcilicet, periculoſum eſſe ob leues ſuſpiciones tra* Ex leuib. ſuſpicionib. cõtra quos pociſſimum procedi poſſit.

bere

here in iudicium hominem honeſtum & probum, eumque de fide interrogare. ergo perſonarum ratio habenda erit: nam ex leuibus ſuſpicionibus, probabilibus tamen, aduerſus viles & improbos procedi poterit, vt intelligatur quid pectore gerant: contra probos vero & honeſtos non ita facile.

Atq; ita crederem intelligendam communem ſententiã Inno. in c. ſicut. de ſimo. Joannis Andr. in c. vt officium. §. 1. Ancharani in c. accuſatus. in princ. de hęret. lib. 6. Felini in c. litteras. de præſũptio. & aliorũ aſſerentium ex leuibus ſuſpicionib. poſſe Jnquiſitores procedere in hoc crimine, de quo amplius diſſerui ſupra in hac 2. par. ſuper c. excommunicamus. §. qui autẽ. & infra par. 3. ſuper q. 59.

g Nullus enim pro ſuſpicione etiam vehemẽti eſt de tanto crimine condemnandus.] *Et hoc eſt veriſſimum, nemo enim de præſumptionibus & indicijs etiam indubitatis in criminalib. definitiue damnari debet. Gandinus tract. de malef. in rub. de preſumptio. & indicijs indubitatis. & diſputat latiſſime Boerius deciſ. 164. incipien. Alia inſuper. quod in hoc tribunali obſeruari dicit. Campegius apud Zanchinũ c. 11. verſ. doctrinam hanc.*

Ex vehementibus ſuſpicionibus nemo coercẽdus pęna ordinaria.

Sed hanc ſententiã ita intelligo, vt nemo debeat ex vehementibus præſumptionibus puniri & damnari pœna criminis ordinaria, ſed alia maiori arbitrio iudicantis: quod optime admonuit Boerius in dicta deciſ. 164. nu. 6. quod in ſacro tribunali frequentius quam in cæteris obſeruatur.

h Sed quid agetur, ſi aliquis, &c. non conſenſerit continuo abiurare.] *Eſt hęc Eymerici doctrina omnibus numeris abſoluta, & diligenter conſideranda atque obſeruanda. iam verbum illud,* continuo, *quomodo ſit accipiendum, explicat auctor 3. par. q. 98. & dixi ſupra in hac 2. par. ſuper ca. Ad abolendam. §. niſi continuo.*

Ob violẽtam præſumptionem pęna criminis ordinaria imponitur.

i Violenta enim ſuſpicio ad condemnandum ſufficit, & probationem in cõtrarium nõ admittit.] *Et ratio eſt, quam paulo antea docebamus, quoniam eſt preſumptio iuris & de iure, ex qua deuenitur etiã ad criminalem punitionem, & pœnã criminis ordinariam imponendam, in quam ſententiã optime Eymericus allegat c. excommunicamus. §. qui autem. de hęret. vbi gloſſa in verbo, condemnẽtur. & ibi Panormitanus n. 6. tradit luculẽter Matheſilanus ſingul. 128. incipien. nota quod preſumptio. & Antonius Gomez, tom. 3. variar. reſolut. c. 12. nu. 26. verſ. aduertendum tamen. & Paulus Grillandus tract. de hęret. q. 10. nu. 1.*

Contra præſumptionem violentam indirecta probatio admittitur.

Quamuis autem Eymericus hic dicat, violentã hãc preſumptionẽ non admittere probationẽ in cõtrarium, hoc intelligendũ eſt regulariter; in hac tamen hereſis cauſa indirecta probatio admittitur, iuxta ea quę diximus paulo antea. §. tertia ſuſpicio. & vide Alciatum tra. de preſumpt. in principio. p. 2. tit. de preſumptione iuris & de iure. n. 14. et ſeq.

QVÆSTIO LVI.

De caſibus vehementis ſuſpicionis hæreſeos in iure expreſſis.

SVMMARIVM.

1 *Vehementer ſuſpectus de hæreſi habendus eſt qui vocatus ad reſpondendum de fide, non cõparet in tempore aſſignato.*

2 *Et quicumque ſcienter impedit ſanctæ Inquiſitionis officium.*

3 *Item præſtantes ſcienter conſilium, auxilium, uel fauorem dictis impeditoribus.*

4 *Qui inſtruit hæreticos citatos, vt veritatẽ ſubticeant, & dicunt falſitatem.*

5 *Excõmunicatus ex cauſa fidei quocũq; modo.*

6 *Fautor, Defenſor, Receptator ſcienter hæreticorum.*

7 *Infamatus de hereſi ob familiaritatem cũ his, quos hæreticos eſſe cognouit.*

8 *Scienter deducens, viſitans, receptans hæreticos.*

9 *Conuictus de periurio vel mendacio iudicialiter in cauſa fidei.*

10 *Et qui dixit vel fecit ſæpius aliquid contra fidem.*

QVinquageſimaſexta quæſtio eſt: Caſus in iure expreſſi, qui ſunt; in quibus incidẽtes ſuſpecti de hereſi vehementer habendi ſunt?

Ad hãc reſpondemus, quod ſunt decem.

1 Primus caſus eſt: quod quandocumque aliquis vocatur vt de fide reſpõdeat, & parere ſubterfugit, aut contumaciter ſe abſentat, infra cõpetentem & aſſignatum terminũ nõ comparẽs, habendus eſt de hæreſi ſuſpectus vehementer. Hic caſus patet per cap. Cum contumacia. extra de hæret. lib. 6. vbi dicitur ſic: Cum contumacia in cauſa præſertim fidei ſuſpicioni preſumptionem adijciat vehementem, & cætera.

2 Secundus [a] caſus eſt. quod quicumque impedit inquiſitionis officiũ directe vel indirecte, aut etiam quouis modo, & hoc ſcienter; vehementer ſuſpectus de hæreſi eſt habendus: Patet ſic: Impediens inquiſitionis officiũ iuxta caſum expreſſum, tanquam iuris contumax excommunicationis eſt vinculo innodatus; quam ſi per annum ſuſtinuerit animo pertinaci, ex tunc violenta ſuſpicione conuictus, eſt vt hæreticus cõdemnandus. Patet per cap. Vt inquiſitionis negociũ. extra de hæret. li. 6. §. vlt. Violenta autẽ ſuſpicio non inſurgit niſi ex ſuſpicione præſuppoſita vehementi; Igitur omnes tales antequã annus tranſierit, poſtquam officiũ inquiſitionis impedierint, ſuſpecti ſũt habendi de hæreſi vehemẽter. Rurſũ in priuilegio domini Papæ Vrbani Inquiſitoribus Aragoniæ directo, quod incipit: Præcunctis noſtræ mentis, &c. dicitur ita: Cæterum ſi forte, quod non credimus, aliqui, cuiuſcumq; conditionis huic negocio vobis commiſſo ſe opponere, ſeu illud præſumpſerint aliquatenus impedire, vt non poſſit procedi libere in eodẽ, immo niſi requiſiti illud fouerint, & iuxta officiũ & poſſe ſuum ſinguli iuuerint ſtudioſe; contra eos tanquam contra hęreticorum fautores & defenſores, ſecundum ſanctiones canonicas, freti Apoſtolica auctoritate, intrepide procedatis.

2 Tertius caſus eſt: quod præſtãtes ſciẽter auxiliũ, conſilium, vel fauorem impedientibus inquiſitionis